

De slag op de Nijl

Dat er na het lezen van stripverhalen in een ieders jeugd dikwijls in het latere leven een gezonde lust tot het lezen van boeken ontstaat, is iets waar ik heilig in geloof. Ik ben daar namelijk zelf het levende bewijs van. Plaatjes en tekst leiden natuurlijkerwijs tot het consumeren van grote stapels boeken.

Ooit maakte ik kennis met de maritieme stripreeks Bruce J. Hawker. Getekend door de mij zeer bewonderde Vlaamse tekenaar William van Cutsem alias William Vance. Stripverhalen die zich afspelen in de tijd dat Horatio Nelson zijn hoogtijdagen viert. Engeland is heer en meester op de wereldzeeën. Op pagina zeven van het album *Koers Gibraltar* varen konvooikapiteins naar HMS *Lark* om aan boord te gaan. In de sloep voeren zij de volgende conversatie:

Zeg Higgings, het schijnt dat de nieuwe bevelhebber (Bruce J. Hawker) van de Lark nog erg jong is.... Higgins antwoordt: *Ja, nauwelijks twintig jaar.* De andere kapitein gaat verder: *Men zegt dat hij werd opgemerkt door admiraal Nelson aan boord van de Vanguard tijdens de slag bij Aboekir. Prima vent! Min of meer dankzij hem is de admiraal ontsnapt aan een schot...* Deze dialoog is cruciaal, omdat het de verbondenheid aangeeft die kennelijk tussen Horatio Nelson en Bruce J. Hawker bestaat. Saillant detail hierbij is dat in de Nederlandse uitgave per abuis wordt gesproken over admiraal Newton, terwijl in de Franse uitgave wel degelijk over admiraal Nelson wordt gesproken. Een fout van de vertaler? In elk geval zijn de gebeurtenissen tijdens de slag op de Nijl bepalend voor de verdere levensloop van Bruce J. Hawker!

In 1797 heeft Napoleon Bonaparte, dan 28 jaar oud, als militair een bloeiende carrière doorgemaakt. De ambitie van de kleine Fransman is groot en het Directoire ervaart zijn dadendrang dan ook als bedreigend. Wat dat betreft komt Napoleons plan om Egypte te veroveren hen eigenlijk wel goed uit. Napoleon vindt dat Europa te klein voor hem is geworden en wil per se in de voetsporen van Alexander de Grote treden. De Franse politici vinden het al lang best, want op die manier is Napoleon immers even uit beeld, waardoor zij op adem kunnen komen. Zij stellen echter één voorwaarde. Hij moet de expeditie zelf betalen en op poten zetten. Op 19 mei 1798 vertrekt Bonaparte vanuit Toulon richting het Oosten, annexeert onderweg namens Frankrijk het eiland Malta en rooft het leeg. Op 1 juli gaat Napoleon bij Alexandrië aan land, verovert de stad op 2 juli en rukt op richting Caïro. Op 21 juli vindt de slag bij de Piramiden plaats. De slag wordt vrij eenvoudig door Napoleon gewonnen, waarna op 24 juli Caïro wordt bereikt. Op 1 augustus is het echter met de voorspoed gedaan. Op die dag vernietigt Horatio Nelson praktisch de hele Franse vloot in de baai van Aboekir aan de monding van de Nijl, waardoor Napoleon en zijn leger van de buitenwereld worden afgesneden. De Franse vloot staat onder bevel van admiraal François Paul d'Aiguilliers Brueys. Hij bevindt zich aan boord van de *L'Orient*. De Franse vloot bestaat uit dertien schepen, elfduizend manschappen en 1.190 kanonnen. Nelsons vloot telt veertien schepen, achtduizend manschappen en 1.012 kanonnen. Daarmee lijkt het erop dat de Fransen in de meerderheid zijn, maar zij zijn onervaren en de discipline is ver te zoeken. De Engelsen zijn goed getraind, gemotiveerd en aan een strenge discipline onderworpen.

Brueys ligt in de baai van Aboekir voor anker. Een groot gedeelte van de bemanning is aan land om water en victualiën in te slaan. Desondanks voelt de Franse admiraal zich veilig, omdat hij vertrouwt op de bescherming van de kustbatterijen op Bequier-eiland. Bovendien is het al laat in de middag en het ligt niet in de lijn der verwachting dat de Engelsen in de avond aan zullen vallen. Een fatale inschattingfout. Nelson heeft het plan, zodra er zich maar ook even een kans voordoet, om direct aan te vallen. Om half zeven besluiten de Engelsen de

aanval in te zetten. Nelson raakt aan zijn hoofd gewond, maar weet de Franse vloot volledig te overrompelen. De *L'Oriënt* raakt in gevecht met de *Bellephoron*, verliest haar masten en tweehonderd manschappen sneuvelen. Ook Brueys overleeft het drama niet. Zijn vlaggenschip vliegt in brand en explodeert. Het ontploffen van de *L'Orient* gaat als een waar spektakelstuk de geschiedenisboeken in. De Engelse kapitein-ter-zee Edward Berry ziet het drama zich voltrekken. Hij vertrouwt zijn belevenissen in de baai van Aboekir daarna aan het papier toe. *Na het exploderen van de L'Oriënt volgde een bijna griezelige stilte, die zeker drie minuten duurde.* De Fransen verliezen negen schepen. Twee worden door Nelson buit gemaakt. De *L'Oriënt* en de *Timoléon* branden volledig uit en alleen admiraal Pierre Villeneuve, aan boord van de *Guillaume Tell*, de *Généreux* en twee fregatten weten te ontkomen. Aan Franse zijde komen 1.450 bemanningsleden om het leven, raken 1.479 gewond en moeten 3.105 noodgedwongen aan land gaan. De Engelsen raken slechts 288 manschappen kwijt en tellen 678 gewonden. Nelson verliest geen enkel schip. Zijn overwinning is overweldigend.

De slag op de Nijl zorgt er voor dat Nelson wereldwijd beroemd wordt. Zijn ster rijst tot grote hoogte daar waar Napoleons reputatie een fikse deuk oploopt. Horatio Nelson krijgt de titel baron van de Nijl, uit dank schenkt de Engelse Oost Indische Compagnie hem 10.000 pond en worden Nelsons kapiteins tot ridder geslagen. Van de koning van Napels ontvangt Nelson de titel graaf van Brönte en via de sultan van Turkije en de Russische tsaar bereiken hem kostbare geschenken. Napoleon weet met moeite aan de wurggreep van Nelson te ontkomen. Op 11 augustus roept hij zijn generaals bijeen, gaat een uur lang tegen hen tekeer over alles wat er in Frankrijk fout is. Hij overtuigt hen van het feit dat het thuisfront hem dringend nodig heeft en dat er dus niets anders op zit dan huiswaarts te keren. Het vaderland moet immers gered worden! Op 18 augustus lukt het Napoleon om met zijn garde aan boord van de zwaar beschadigde *Muiron* en *Carrère* Egypte te ontvluchten. Zijn leger onder bevel van generaal Jean-Baptiste Kléber laat hij in ontredde achter.